

Lausunto

06.03.2026

Asia: VN/27266/2024

Lausuntopyyntö pankkipalvelulainsäädännön arviointia koskevasta työryhmämietinnöstä

Lausunnonantajan lausunto

1. Huomionne yrityksen ja yhteisön perusmaksutiliä koskevista ehdotuksista

Maaseutupolitiikan MaalleKo-verkosto pitää hyvänä uudistuksena sitä, että mikro- ja pienyrityksille, elinkeinonharjoittajille, yhdistyksille, säätiöille ja yhteisetuuksille tulee oikeus perusmaksutiliin.

Etenkin pienillä, vapaaehtoistoiminnan varassa toimivilla yhdistyksille pankkitilin avaamiseen ja ylläpitoon liittyvät vaikeudet ovat hankaloittaneet toimintaa. Ilman tiliä yhdistys ei voi hoitaa lakisääteisiä velvoitteitaan, vastaanottaa avustuksia, kerätä jäsenmaksuja eikä toimia luotettavana kumppanina. Pienillä yhdistyksillä on usein vain vähäistä taloudellista toimintaa. Pankkitilien ominaisuuksien ja hinnoittelun tulee olla sellaisia, että myös vähän käytetty tili on aidosti saavutettavissa ja kohtuuhintainen yhdistyksille.

On tärkeää, että perusmaksutili on kohtuullisesti hinnoiteltu. Pankkien palvelumaksut voivat olla todella suuri menoerä suhteessa yhdistyksen tuloihin.

MaalleKo verkosto esittää:

- Termiä ”kohtuullinen hinnoittelu” täsmennetään siten, että pankkipalveluiden hinta on oikeasti kohtuullinen yleishyödyllisille yhdistyksille. Yhdistysten koot ja budjetit vaihtelevat paljon, osa toimii erittäin pienellä budjetilla ja vuosittainen budjetti voi olla vain satoja euroja. Satojen erojen pankkikulut muodostavat tällöin kohtuuttoman ison osan yhdistyksen menoista. Tämän kaltaisten yhdistysten kohdalla kustannusten kohtuullisuutta tulisikin arvioida ennemmin suhteessa henkilöasiakkaiden pankkipalvelukuluihin kuin yritystileihin.
- Pankkipalvelujen hinnaston tulee olla läpinäkyvä sekä vertailtavissa
- Pankkien on tarjottava kevyempiä ja paremmin pienille vapaaehtoisvoimin toimiville yhdistyksille sopivia palvelupaketteja

2. Huomionne asiakaspalvelua koskevista ehdotuksista

Pidämme asiakaspalvelun tavoitettavuutta koskevaa sääntelyä erittäin tarpeellisena. Tarvetta perinteiselle asiakaspalvelulle on erityisesti yhdenvertaisuuden varmistamiseksi. Asiakaspalvelun saatavuus on olennaista alueilla, joilla pankkikonttorit ovat harventuneet tai poistuneet kokonaan, ja joissa pitkät välimatkat sekä heikko julkinen liikenne vaikeuttavat asiointia.

Digisyrjäytyminen korostaa asiakaspalvelun saavutettavuuden merkitystä. Kaikilla ihmisillä ei ole verkkopankkitunnuksia, älylaitteita tai kykyä käyttää digipalveluja. Syitä digisyrjäytymiseen ovat muun muassa puuttuvat tai vaikeasti hankittavat henkilöllisyystodistukset, puutteelliset digitaidot, iäkkään väestön vähäinen digitaalisten palvelujen käyttö sekä maaseudun heikot verkkoyhteydet ja laajat katvealueet.

Ilman sähköistä tunnistautumista henkilöt jäävät sekä pankkipalvelujen että monien muiden vahvaa tunnistautumista vaativien palvelujen ulkopuolelle, mikä heikentää heidän mahdollisuuksiaan hoitaa arjen välttämättömiä asioita. Tästä syystä pelkkä digitaalisten palvelukanavien olemassaolo ei turvaa peruspankkipalvelujen tosiasiallista saatavuutta kaikille toimijoille. Digipalvelujen ensisijaisuus lisää eriarvoisuutta erityisesti niillä alueilla, joilla digitaalinen infrastruktuuri tai osaaminen on puutteellista.

Siksi korostamme, että asiakaspalvelu – niin puhelimitse kuin fyysisesti – on olennainen osa peruspankkipalvelujen laatua ja saavutettavuutta. Toimiva asiakaspalvelu on edellytys sille, että pankkipalvelut ovat aidosti kaikkien asiakkaiden käytettävissä riippumatta digitaaloista, asuinpaikasta tai palveluiden saavutettavuudesta.

3. Huomionne muista esityksen yhteydessä arvioituista aiheista (esim. yhdenvertaisuus, raportointi, jatkoselvittävät aihekokonaisuudet)

Maaseudulla toimivat pienet yhdistykset ja muut yhteisöt kokevat tällä hetkellä merkittäviä vaikeuksia pankkitilin avaamisessa ja ylläpitämisessä. Haasteet korostuvat alueilla, joilla pankkipalvelut ovat jo valmiiksi niukkoja, konttorit ovat sulkeutuneet ja asiointimatkat voivat olla kymmeniä tai jopa satoja kilometrejä.

Yhdistykset ja pienet yhteisöt kohtaavat muun muassa:

- perusteettomia ja pitkiä tilinavausten viivästyksiä, jotka hankaloittavat toiminnan aloittamista ja avustusten vastaanottoa,
- epäselviä tai ylimitoitettuja selvityselvoitteita,
- tilanteita, joissa pankit kieltäytyvät kokonaan asiakkuudesta, mikä estää yhdistyksiä hoitamasta lakisääteisiä ja taloudellisia velvoitteitaan.

Maaseudun yhdistyskentässä ongelmat ovat erityisen haitallisia, koska toiminta perustuu usein pieniin, vapaaehtoisten pyörittämiin yhdistyksiin, joiden varainhankinta ja resurssit ovat rajallisia. Kun pankkitiliä ei saa avattua tai ylläpidettyä, yhdistykset eivät voi vastaanottaa avustuksia, kerätä maksuja, järjestää tapahtumia tai toimia luotettavasti rahoittajien ja kuntien kumppanina.

Näiden syiden vuoksi esitämme, että:

- lainsäädäntöön lisätään vaatimus oikeasuhtaisista ja riskiperusteisista menettelytavoista, jotka huomioivat pienten toimijoiden ja maaseudun yhteisöjen erityispiirteet
- pankeille annetaan selkeää ohjeistusta pienten, ei-kaupallisten toimijoiden kohtelusta
- pankkien tulee dokumentoida päätöksensä ja perustella mahdolliset kielteiset ratkaisut asiakkaalle

Maaseudulla käteisellä on edelleen keskeinen rooli yhdistysten ja järjestöjen toiminnassa. Paikalliset tapahtumat, torimyynti, kahviot ja varainhankinta - kuten arpajaiset - perustuvat usein edelleen käteiseen rahaan. Käteisen käyttö on yleisintä iäkkäämmässä väestössä ja pienillä paikkakunnilla, joissa digitaalisten maksutapojen käyttö ei ole yhtä laajaa.

Tämän vuoksi on tärkeää, että:

- käteisen noston ja tallettamisen alueellinen saavutettavuus turvataan kansallisesti, myös alueilla, joissa konttorit ja automaatit ovat vähentyneet
- yhdistykset voivat käyttää käteistä ilman kohtuuttomia maksuja, jotta varainhankinta ja pienimuotoinen toiminta pysyvät mahdollisina

Lainsäädännön tulee tukea kansalaistoimintaa, vapaaehtoistyötä ja pienten yhdistysten elinvoimaa. Maaseudulla nämä toimijat ovat usein elintärkeitä palveluiden, tapahtumien ja yhteisöllisyyden ylläpitäjiä – ja niiden toiminta voi olla kiinni yksittäisestä pankkitilistä.

Pankkipalvelujen saatavuus ei saa eriytyä alueellisesti tai pankkikohtaisesti niin, että maaseudun yhdistykset jäävät kaupunkialueiden toimijoita heikompaan asemaan.

4. Halutessanne voitte jättää tähän muita huomioita

-

Lukkari Tarja
Maaseutupolitiikan MaalleKo-verkosto (Maaseudun asuttavuus, asuminen
ja kotoutuminen maaseudulla)